

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра дошкільної освіти
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

другого (магістерського) рівня вищої освіти
(освітній рівень)

на тему: **Педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини
раннього віку до ЗДО**

Виконала: здобувачка другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Освітньо-професійної програми
«Дошкільна освіта»
Спеціальності
012 «Дошкільна освіта»

Одарущенко Софія
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник: канд. психол. н,
доцент кафедри дошкільної освіти
Донченко Ольга
(прізвище та ініціали)

Рецензент: канд. пед.н., доцент кафедри
дошкільної освіти

Сизко Ганна
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАТЬКІВ У ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ ДО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1 Адаптація дитини раннього віку до закладу дошкільної освіти як психолого-педагогічна проблема

1.2 Особливості педагогічного супроводу батьків у період адаптації дитини закладу дошкільної освіти

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ БАТЬКІВ У ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ ДО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Критерії та показники психолого-педагогічної компетентності батьків з проблеми адаптації дитини до закладу дошкільної освіти

2.2. Система роботи із педагогічного супроводу батьків у період адаптації дитини до закладу дошкільної освіти

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема адаптації дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти виникла з самого початку існування дошкільних закладів і залишається актуальною навіть у реаліях XXI століття. Перший етап соціального життя дитини раннього віку, пов'язаний з адаптацією до нових умов, нового режиму, нових стосунків з дорослими, нових форм співіснування з однолітками, проходить для дитини досить важко.

Актуальність дослідження визначається недостатньою опрацьованістю питань процесу адаптації дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти, суспільною потребою в ефективних педагогічних методах, що визначають оптимізацію умов адаптаційного процесу, що зумовило вибір теми: «Педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини раннього віку до ЗДО».

Більшість авторів враховують фактори фізіологічного характеру (А. Белов, Ю. Бяловський, Л. Дика, І. Кумарін, С. Шапкін) та індивідуально-психологічні особливості дитини (Л. Дика, В. Іллічова, С. Шапкін, Т. Гурковська, А. Фурман). Соціально-психологічні фактори аналізуються лише з точки зору своєрідності нового соціального середовища, в яке потрапляють діти (М. Безруких, Є. Белікова, Н. Дубровінська, А. Захаров, Є. Сазонова). Проблеми адаптації, їх види та рівні розглядали П. Анохін, Н. Ватутіна, В. Войтко, А. Налчаджян, Г. Царегородцев та ін. Вплив особливостей виховання в сім'ї на адаптацію дитини досліджено в працях Т. Алексеєнко, В. Постового. Водночас безпосередній вплив дорослого на якісні характеристики адаптації дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти залишається невивченим, що зумовило вибір теми магістерської роботи: «Педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини раннього віку до ЗДО».

Об'єкт дослідження: педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини раннього віку до закладу дошкільної освіти (ЗДО).

Предмет дослідження: педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини раннього віку до ЗДО.

Мета дослідження: визначити методи та засоби освітньої підтримки батьків в адаптації дітей раннього віку до ЗДО.

Завдання дослідження:

1 Визначити теоретичні положення проблеми супроводу батьків під час адаптації дитини до ЗДО.

2 Здійснити емпіричне дослідження проблеми супроводу батьків під час адаптації дитини до ЗДО.

3 Розробити педагогічну систему супроводу батьків під час адаптації дитини до ЗДО.

Гіпотеза дослідження. Сприяє покращанню процесу адаптації, розвитку дитини та створенню сприятливого психологічного клімату в дитячому садку."

Ця гіпотеза передбачає, що педагогічний супровід батьків важливий для успішної адаптації дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти. Цей супровід може включати різноманітні підходи, поради, підтримку та комунікацію з батьками, спрямовану на те, щоб зробити перехід до ЗДО більш зручним та менш стресовим як для дитини, так і для її батьків.

Дослідження може вивчати ефективність різних педагогічних стратегій, які допомагають батькам допомагати своїм дітям пристосовуватися до нового середовища, побудову позитивних стосунків між батьками, дітьми та педагогами, а також вплив такого супроводу на розвиток та успішність дітей у дитячому садку.

Потенційні користі від дослідження можуть включати збільшення знань про те, як краще підготувати дитину та її батьків до переходу до дошкільної освіти, а також розробку рекомендацій та програм для педагогів та батьків, спрямованих на поліпшення адаптаційного процесу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, статей, науково-методичних рекомендацій щодо адаптації дітей до ЗДО та освітньої

підтримки батьків; анкетування батьків для виявлення їхніх потреб та проблем в адаптації дитини до ЗДО ;спостереження за процесом адаптації дітей до ЗДО та взаємодії батьків з педагогами; експеримент із впровадження розроблених методів і засобів навчального супроводу та порівняння результатів з контрольною групою.

Методологічною основою дослідження є фізіологічного характеру (А. Белов, Ю. Бяловський, Л. Дика, І. Кумарін, С. Шапкін) та індивідуально-психологічні особливості дитини (Л. Дика, В. Іллічова, С. Шапкін, Т. Гурковська, А. Фурман). Соціально-психологічні фактори аналізуються лише з точки зору своєрідності нового соціального середовища, в яке потрапляють діти (М. Безруких, Є. Белікова, Н. Дубровінська, А. Захаров, Є. Сазонова). Проблеми адаптації, їх види та рівні розглядали П. Анохін, Н. Ватутіна, В. Войтко, А. Налчаджян, Г. Царегородцев та ін.

Практична значущість дослідження полягає у впровадженні, систематизації та узагальненні матеріалів, що мають наукове, методичне, інформаційне та практичне значення для вихователів дитячих закладів та батьків дітей зазначеного віку. Результати роботи також можуть бути використані керівниками та методистами дошкільних закладів, центрів раннього втручання тощо; у підготовці фахівців у ЗДО.

Етапи експериментальної роботи: Експериментальна робота проводилась у три етапи. На першому етапі (вересень-грудень 2022 р.) було вивчено теоретико-методичну літературу з проблеми дослідження та проведено слідчий експеримент. На другому етапі (січень-квітень 2023 року) в практику фізичного виховання дітей ЗДО №3 «Ластівка» м. Бердянськ впроваджено систему заходів щодо оптимізації рухової активності. На третьому етапі (квітень-травень 2023 р.) були сформульовані суттєві висновки, відбулося опрацювання оформлення роботи.

ВИСНОВКИ

Висновки до магістерської роботи «Педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини раннього віку до ЗДО» базуються на проведену дослідженні та аналізі низки факторів, які впливають на успішну адаптацію дитини до закладу дошкільної освіти. У роботі були розглянуті психологічні особливості дітей раннього віку, включаючи їх емоційний, когнітивний та соціальний розвиток.

Згідно з отриманими результатами дослідження, ігрова активність виявилася значущим фактором у процесі адаптації дітей до закладу дошкільної освіти. Використання ігрових методів сприяє успішному пристосуванню дитини та полегшує перехід до нових умов навчання.

Для оцінки пристосованості дітей дошкільного віку до закладу дошкільної освіти на початковому етапі дослідження були визначені критерії та індикатори. Ці оцінки допомагають зрозуміти, наскільки дитина впоралася зі становленням у новому середовищі та її готовність до навчання.

Результати експерименту показали, що педагогічні умови, такі як створення сприятливого середовища та підтримка педагогічного персоналу, мають значний вплив на процес пристосування дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти.

Дослідження також визначило критерії та рівні розвитку вміння дітей дошкільного віку подолати емоційні спалахи. Ці навички є важливим елементом соціально-емоційного розвитку дитини та допомагають управляти своїми емоціями та реагувати на зовнішні подразники адекватно.

Роль дорослих у формуванні вміння дітей дошкільного віку подолати емоційні спалахи також була проаналізована. Дорослі відіграють важливу роль у створенні сприятливих умов для розвитку цих навичок, адже своїм прикладом та підтримкою вони допомагають дітям навчитися адекватно взаємодіяти зі своїми емоціями.

Отже, магістерська робота «Педагогічний супровід батьків у період адаптації дитини раннього віку до ЗДО» дозволяє краще зрозуміти процес

адаптації дітей до закладу дошкільної освіти та визначає важливі аспекти, які можуть бути використані для підтримки цього процесу педагогами та практичними психологами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артемова Л. Розвиток теорії і практики дитячої гри: Сторінки історії. Дошкільне виховання. 2017. № 7. С. 18–19.
2. Базовий компонент дошкільної освіти. Науковий керівник: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в. К.: Видавництво, 2012. 21 с.
3. Бейлах О. М. Як допомогти дитині підготуватись до вступу в дошкільний заклад [Електронний ресурс]: дис. практичного психолога / О. М. Бейлах. – Миколаїв, 2012. (http://chervonivitryla.com.ua/forparents/psychologist/item/65_dopomoga_pri_dnz).
4. Бурсова С.С. Адаптація дитини до умов закладу дошкільної освіти як психолого-педагогічна проблема / С.С. Бурсова // Педагогічні науки : збірник наукових праць – Вип. 1. – Полтава, 2011. – С. 49–53.
5. В'юнник В.О., Ханіна О.Г., Чернишова Л.В. Мій конспект. 3-й рік життя. І півріччя : Х: Вид. група «Основа», 2015. 134 с.
6. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 112 с.
7. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчукта ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
8. Все про адаптацію: Спецвипуск. Київ: Благод. фонд «Перше вересня», 2004. 120 с.
9. Гридовець Л. М. Роль батьків у вихованні дітей. Перший крок у дитсадок: Проблема подолання психологічної кризи у дітей. Київ: Граніт. 2008. 8 с.
10. Грицюк Т. С. Адаптація дітей до умов ДНЗ:[Електронний ресурс] дис. ... практичний психолог: Т. С. Грицюк – Х., 2013).
11. Гурковська Т. Л. Новачок у дитячому садку : К. : Шк. світ, 2008. 112 с.
12. Гурковська Т. Супровід розвитку дітей раннього віку / Т. Гурковська. – К. : Шкільний світ, 2011. – 128 с.

13. Гурлева Т. Попередження важковиховуваності в дошкільному віці. Дошкільне виховання. 2004. № 3–4.
14. Дитина : Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. наук. кер. проекту: О. В. Проскура та ін. : Київ. 2016. 304 с.
15. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк, К. І. Волинець; наук. кер. програмою: О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко, Н. В. Кудикіна ; авт. кол.: Г. В. Беленька, Е. В. Белкіна, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білокаленко, С. А. Васильєва, М. С. Вашуленко та ін. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
16. Дмитришина Н. Адаптація дітей раннього віку до перебування в ДНЗ. Семінар-тренінг для вихователів та помічників вихователів. / Н. Дмитришина // Психолог. - 2008. - №3. - С. 7-10.
17. Дмитришина Н. Адаптація дітей раннього віку до перебування в ДНЗ. Семінар-тренінг для вихователів та помічників вихователів. / Н. Дмитришина // Психолог. – 2008. – №3. – С. 7-10.
18. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 391 с.
19. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.
20. Заїка Н. Супровід новачків: організуємо роботу : практичний психолог: дитячий садок. 2018. №5. С. 4 – 7.
21. Захарова Н. Адаптація дітей до дитсадка / Н. Захарова // Дошкільне виховання. - 2006. - №4. - С. 8-10.
22. Захарова Н. Адаптація дітей до дитсадка : Дошкільне виховання. 2006. №4. С. 8 – 10.
23. Захарова Н. Адаптація дітей до дитсадка. Дошкільне виховання. 2006. № 4. С. 8–10.

24. Захарова Н. М. Ігрові техніки на допомогу в адаптації. Палітра педагога. 2004. № 4. С. 11–13.
25. Захарова Н. М. Соціальна адаптація старших дошкільників: особливості, показники, рівні: зб. наук. праць. Київ; Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004.
26. Кожина А. Психолого-педагогічна допомога родині в адаптації дитини до умов дитячого садка / Анастасія Кожина // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2010. - №6. - С.20-28.
27. Козак Н. Як вибрати дитячий садок / Н. Козак // Дошкільне виховання. - 2007. - №1. - С. 9-10.
28. Колесіна Т. Є. Особливості виховання дітей старшого дошкільного віку, схильних до негативних проявів у поведінці: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 1997. 172 с.
29. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.метод. посіб. / наук. ред. О. Л. Кононко. Київ: Ред. журналу «Дошкільне виховання», 2003. 243 с.
30. Кондратенко Н. Дитячий садок і батьки. Взаємодія дошкільного закладу та сім'ї: шляхи оптимізації та досвід. Дитячий садок. 2005. № 42–43, листопад. С. 18–25.
31. Кондратюк С.М. Основи педіатрії : навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2015. 288 с.
32. Кононко О. Л. Простір «Я»: реальність та життєва проблема. Дошкільне виховання. 2001. № 4. С. 3–7.
33. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості. Київ: Освіта, 1998. 255 с.
34. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток особистості. Київ: Освіта, 1998. 256 с.
35. Кононко О. Л. Шкільна адаптація та психологічний вік. Початкова школа. 2002. № 1. С. 5–10.

36. Концепція дошкільного виховання в Україні. Київ: Освіта, 1993. 16 с.
37. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України : Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
38. Костюченко Ю. Дошкільник уперше йде до дитячого садка. Практичний психолог: дитячий садок. 2015. №5. С. 18 – 23.
39. Кравченко Т. В. Соціалізація особистості і соціальне середовище // Теоретико-методологічні проблеми дітей та учнівської молоді: Зб. Наук. пр. - К., 2006 - Вип.9. Кн.2. - С. 23-29.
40. Кузьменко В. Адаптація. Дошкільне виховання. 1995. № 8. С. 18–19.
41. Кузьменко В.У. Зміст та організація роботи психолога дошкільного закладу: Методичні матеріали. - К.: Навчальні посібники, 1997. - 40 с.
42. Кузьменко В.У. Зміст та організація роботи психолога дошкільного закладу: Методичні матеріали. К.: Навчальні посібники, 1997. 40 с.
43. Куркіна І. Хочу йду, а не хочу... також іду. Адаптація до дитячого садка, або Мистецтво зустрічі бажаних чи небажаних гостей. Дошкільня. 2007. № 3. С. 10–13.
44. Кутіщенко В.П. Вікова та педагогічна психологія: Курс лекцій. К.: Центр учбової літератури, 2010. 128 с.
45. Ладивір С. Найближчий соціум: розвиває чи руйнує? Дошкільне виховання. 2010. № 6. С. 4–5.
46. Ладивір С. О. Педпроцес потребує радикальних змін. Дошкільне виховання. 2006. № 11. С. 7–9.
47. Ладивір С. Супровід розвитку дитини на засадах гуманного підходу / С. Ладивір // Практичний психолог: дитячий садок. – 2013. – № 8. – С. 17–22
48. Левицька Г.М. Адаптація дітей раннього віку до дитячого садка / Г.М. Левицька // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2011. - №3. - С.76-91.

- 49.Лембрик І. Дитячі вікові кризи. Дошкільне виховання. 2003. № 4. С. 23–33.
- 50.Лукша Т. Крокуємо з малечею дорогою адаптації / Т. Лукша, С. Немержицька, Н. Соколова // Психолог дошкільця. – 2012. - №8. – С. 1-48.
- 51.Маковецька Н. В. Увага адаптація : Дошкільне виховання. 2001. №12. С. 13 -14.
- 52.Максеменко С. К. Адаптація дитини до школи. К.: Мікрос СВС. 2003. 111 с.
- 53.Маценко Ж. Незабаром у дитячий садок / Ж. Маценко // Психолог. - 2002. - № 23-24 (вкладка).
- 54.Маценко Ж. Незабаром у дитячий садок: особливості психологопедагогічного підходу до дітей, що вступають до дошкільного закладу: Психолог. 2003. №17. С. 2-10.
- 55.Мельниченко В. Є. Психологічні умови упередження агресивної поведінки підлітків з порушенням інтелектуального розвитку. Психологічні науки. 2012. № 37 (61). С. 220–222.
- 56.Михайлицька О.І. Дитячий садок: перша школа життя / О. І. Михайлицька // Дитячий садок. - 2004. - № 24. - С. 5-6.
- 57.Мушинський В. Особливості адаптації дітей до умов дитячого закладу. Психолог. 2004. №25–26. С. 3–12.
- 58.Наталя Найдюк. Йдемо в садочок правильно./ Н. Найдюк // тижневик «Деснянський тиждень». – 2012 р. – № 35. – С. 126.
- 59.Науменко О. М. Адаптація малюків до умов дошкільного закладу / О. М. Науменко // Психологічна газета. – 2010. - №13. – С. 3-5.
- 60.Нечай С. П. Адаптація дітей-сиріт молодшого дошкільного віку до умов дитячого будинку засобами музично-театралізованої діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 2001. 21 с.

- 61.Новікова В. В. Адаптація дітей в дошкільному закладі [Електронний ресурс] - практичний психолог, закладу дошкільної освіти (ясла-садок) № 418 компенсуючого типу Харківської міської ради (http://dnz418.edu.kh.ua/psihologichna_sluzhba_dnz/poradi_psihologa/).
- 62.Нурєєва О.С. Таємниці адаптації. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Третій рік життя / О.С. Нурєєва, З.І. Шейнфельд. - Х.: Вид. група «Основа»: «Тріалда+», 2008. - 160 с.
- 63.Нурєєва О.С. Таємниці адаптації. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Третій рік життя. Х. : Вид. група «Основа»: «Тріалда», 2008. 160 с.
- 64.Олтаржевська Людмила. Як запобігти ускладнень адаптації до умов дитячого садка[Електронний ресурс]/ Людмила Олтаржевська // «Психолог дошкілля» №4, листопад 2009. (http://bilatserkva.dnz32.edukit.kiev.ua/porady_psihologa).
- 65.Оржеховська В. М., Пилипенко О. І. Превентивна педагогіка: навч.метод. посіб. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю., 2006. 282 с.
- 66.Оржеховська В. М., Федорченко Т. Є. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх: навч. посіб. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю., 2008. 376 с.
- 67.Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. - К. : Академвидав, 2010. - 432 с (Серія "Альма-матер").
- 68.Павелків Р.В. Дитяча психологія: підручник . К.: Академія, 2008. 432 с.
- 69.Печенко І. П. Соціалізація дітей в умовах сільських навчально-виховних комплексів («Загальноосвітній навчальний заклад – заклад дошкільної освіти»): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини. Умань, 2002. 237 с.
- 70.Пижьянова Л. Як допомогти дитині в період адаптації : Дошкільне виховання. № 2. 2003. С. 12-18.

- 71.Пихтіна Н. П. Організаційно-педагогічні умови адаптації дошкільників до ДНЗ: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 338 с.
- 72.Пихтіна Н. П. Профілактика негативних проявів у поведінці дошкільників: тексти лекцій. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 247 с.
- 73.Пихтіна Н., Новгородський Р. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки: навч.-метод. посіб. Ніжин, 2007. 240 с.
- 74.Подакіна О. Вступна бесіда з батьками під час прийому до дитсадка: Методичні рекомендації. Психолог. 2004. № 23–24, червень. С. 20–23.
- 75.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т. І. Поніманська. – 2-ге вид., доповн. – К. : Академвидав, 2013. – 464 с. (Серія «Альма-матер»).
- 76.Поніманська Т. І. Людина і я. Світ дорослих як чинник соціалізації особистості дитини. Дошкільне виховання. 1999. № 8. С. 14–15.
- 77.Прибора Т. Індивідуальний підхід до дітей дошкільного віку з різними видами адаптації у ДНЗ. 2013. № 44. С. 180-185.
- 78.Програма виховання дітей дошкільного віку / відп. ред. З. П. Плохій. Київ, 1991. 199 с.
- 79.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін.; кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
- 80.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». нов.ред.наук. кер. О. Л. Кононко. К.: ТОВ «МЦФЕР –Україна», 2014. 204 с.
- 81.Програма розвитку та виховання дитини раннього віку „Зернятко”/ Науковий керівник О. Л. Кононко. – К „Кобза”, 2004. – 192 с.
- 82.Психолог дошкілля. 2014. №4 С. 26-31.
- 83.Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360 с.

- 84.Сахно О.В, Гурковська Т.Л. Забезпечення гуманної адаптації малюка до дитячого садка: про що мають пам'ятати дорослі. Практичний психолог: дитячий садок. 2015. №5. С. 4 – 9.
- 85.Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів. Упоряд.: О.М.Байєр, Л.В. Батліна, А.М. Богуш. Тернопіль: Мандрівець, 2015. 200 с.
- 86.Сергеєнкова О.П. Вікова психологія: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури. 2012. 376 с.
- 87.Скрипченко О.В. Довідник з педагогіки і психології. Навчальний посібник К : НПУ імені М.П. Драгоманова 2000. 216 с.
- 88.Столяренко О.Б. Психологія особистості. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
- 89.Стреж Л. Адаптація дітей раннього віку / Л. Стреж. – К. : Шкільний світ, 2009. – 159 с.
- 90.Стреж Л. В. Адаптація дітей раннього віку до умов ДНЗ [Текст] : семінар-практикум для психологів ДНЗ / Л. В. Стреж // Психолог (Шкільний світ). – 2007. – № 43. – С. 10-15.
- 91.Теплюк С. Н. Посмішка малюка в період адаптації. Дошкільне виховання. 2006. № 3. С. 29 –35.
- 92.Терещенко І.А. Адаптація дітей раннього віку до перебування в ДНЗ [Текст] / І.А. Терещенко // Дитячий садок. - 2006. - №11. - С. 4 - 6.
- 93.Терещенко І.А. Адаптація дітей раннього віку до перебування в ДНЗ. Дитячий садок. 2006. № 11. С. 4 – 6.
- 94.Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 574 с.
- 95.Українське дошкілля. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». О.І. Білан. 2017. 256 с.
- 96.Циганенко О. М. Адаптація дошкільників до умов закладу дошкільної освіти/ О. М. Циганенко// Особливості організації роботи практичних

психологів у дошкільних підрозділах навчально-виховних комплексів району – П., 2011. - №7 – С. 6-10

97. Чуб, Н. В. Комплексні тести готовності дитини до школи: посібник / Н. В. Чуб. – Х.: Видавнича група «Основа», 2007. – 144 с. – (Серія «ДНЗ + школа»).
98. Шаталова О. В. Адаптація дітей раннього віку до умов дитячого навчального закладу. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2013. С. 325-331.
99. Ясінська Х. Адаптація дітей раннього віку до перебування в ДНЗ.
100. Ясінська Х. Адаптація дітей раннього віку до перебування в ДНЗ [Електронний ресурс] / Х. Ясінська // Психолог дошкілля. – №4(21) (<http://prolisok.it-we.net/adaptaciya-ditej-rannogo-viku-do-perebuvannya-v-dnz>).